NORAKSTS

Lieta Nr.A42428607
AA43-0592-09/18

SPRIEDUMS
Latvijas tautas vārdā

Rīgā 2009.gada 19.jūnijā

Administratīvā apgabaltiesa šādā sastāvā:
tiesas sēdes priekšsēdētāja A.Šteinberga,
tiesneši K.Berķis un M.Birzgalis,

piedaloties pieteicējas *D.S.* pārstāvim *J.A.* un atbildētāja Rīgas domes pārstāvei Zandai Ratniecei,

atklātā tiesas sēdē izskatīja administratīvo lietu, kas ierosināta, pamatojoties uz *D.S.* pieteikumu par Rīgas pašvaldības Dzīvojamo māju privatizācijas komisijas 2006.gada 3.februāra lēmuma Nr.423 (protokols Nr.3, 4.§) atzīšanu par prettiesisku un labvēlīga administratīvā akta izdošanu par mantisko zaudējumu un personiskā kaitējuma atlīdzinājumu, sakarā ar *D.S.* apelācijas sūdzību par Administratīvās rajona tiesas 2008.gada 31.marta spriedumu daļā, ar kuru noraidīts *D.S.* pieteikums par labvēlīga administratīvā akta izdošanu un Rīgas pašvaldības Dzīvojamo māju privatizācijas komisijas 2006.gada 3.februāra lēmuma Nr.423 (protokols Nr.3, 4.§) atzīšanu par prettiesisku.

Aprakstošā daļa

[1] Ar Rīgas pilsētas valsts un pašvaldības dzīvojamo māju privatizācijas komisijas (turpmāk – Privatizācijas komisija) 2000.gada 6.septembra lēmumu Nr.3814 (protokols Nr.18, 1.§) „Par dzīvokļa nodošanu īpašumā līdz dzīvojamās mājas privatizācijai" (turpmāk – lēmums Nr.3814) *D.S.* tika nodots īpašumā līdz dzīvojamās mājas privatizācijai dzīvoklis */adrese/*, Rīgā. 2000.gada 26.oktobrī dzīvokļa īpašums reģistrēts kadastrā.

Ar Augstākās tiesas Civillietu tiesas palātas 2005.gada 11.janvāra spriedumu lietā Nr.C04136700 (PAC-155) *J.L.* tika atjaunotas īpašuma tiesības uz namīpašumu */adrese/*, Rīgā, tika atzīts par spēkā neesošu Privatizācijas komisijas 2000.gada 6.septembra lēmums Nr.3814 un *D.S.* izdotā apliecība par īpašuma tiesībām uz dzīvokli, kā arī dzēsts kadastra reģistrā ieraksts par īpašuma nostiprināšanu uz dzīvokli.

Ar Rīgas pašvaldības Dzīvojamo māju privatizācijas komisijas (turpmāk – Privatizācijas komisija) 2006.gada 3.februāra lēmumu Nr.423 (protokols Nr.3, 4.§) (turpmāk – lēmums Nr.423) nolemts: 1) izdarīt grozījumus ar Privatizācijas komisijas 2000.gada 6.septembra lēmumu Nr.3814 apstiprinātajā personu, kurām mākslinieku darbnīca nododama īpašumā līdz dzīvojamās ēkas privatizācijai, sarakstā Nr.155, atzīstot par spēkā neesošu 300.punktu par

dzīvokļa */adrese/*, Rīgā, nodošanu īpašumā *D.S.*; 2) Latvijas Hipotēku un zemes bankai atmaksāt *D.S.* samaksātos 126,60 sertifikātus un Ls 20.

[2] 2007.gada 2.februārī Administratīvajā rajona tiesā saņemts *D.S.* (turpmāk arī – pieteicēja) pieteikums, kurā ietverts prasījums uzlikt par pienākumu Rīgas domei (turpmāk arī – atbildētājs) atlīdzināt *D.S.* nodarīto mantisko zaudējumu, izmaksājot tā atlīdzinājumu Ls 54000 apmērā vai atjaunot iepriekšējo stāvokli – piešķirt īpašumā līdzvērtīgu dzīvokli tam, kādu pieteicēja bija privatizējusi Rīgā, */adrese/*, kā arī atlīdzināt morālo kaitējumu Ls 3000 apmērā.

Pieteikums pamatots ar turpmāk norādītajiem apsvērumiem.

[2.1] Pieteicēja, pamatojoties uz Privatizācijas komisijas 2000.gada 6.septembra lēmumu Nr.3841, ir privatizējusi dzīvokli */adrese/*, Rīgā, 2000.gada 26.oktobrī īpašums reģistrēts kadastra reģistrā un pieteicējai izsniegta apliecība par īpašuma tiesībām uz dzīvokli līdz dzīvojamās mājas privatizācijai.

[2.2] Dzīvokļa nodošanas privatizācijai laikā Rīgas domei bija zināms, ka bijušo īpašnieku mantinieks *J.L.* 2000.gada 27.janvārī tiesā ir cēlis prasību pret Rīgas domi par īpašuma tiesību atjaunošanu uz namīpašumu */adrese/*, Rīgā, jo Rīgas dome bija šīs lietas dalībnieks. Dzīvokļa privatizācijas procesa laikā pieteicēja nebija konkrētās lietas dalībniece, tādēļ par šo procesu nebija informēta. Uz tiesu pieteicēja tika uzaicināta tikai pēc tam, kad dzīvoklis jau bija privatizēts. Ar Augstākās tiesas Civillietu tiesu palātas 2005.gada 11.janvāra spriedumu Privatizācijas komisijas 2000.gada 6.septembra lēmums Nr.3814 tika atzīts par spēkā neesošu, kā rezultātā pieteicēja zaudēja dzīvokļa īpašumu, kuru bija ieguvusi kā labticīga ieguvēja, ievērojot visus likuma nosacījumus. Tā rezultātā pieteicējai radās ne tikai faktiski zaudējumi, bet arī šoks, ievērojams morālais kaitējums pieteicējas un viņas ģimenes locekļu veselībai.

[2.3] 2006.gada 6.janvārī pieteicēja vērsās Rīgas domē ar lūgumu atmaksāt zaudējumus, kā atbildi saņemot Privatizācijas komisijas 2006.gada 3.februāra lēmumu par sertifikātu atmaksu. Tā kā pieteicējas zaudējums ir izpaudies ne tik daudz sertifikātu izlietošanā kā īpašuma zaudēšanā, pieteicēja Rīgas domē vērsās atkārtoti, uz ko 2006.gada 15.martā saņemot Privatizācijas komisijas atbildi, ka pieteicējas iesniegums nosūtīts izlemšanai Rīgas domes Finanšu departamentam. Atbildi no Finanšu departamenta pieteicēja nav saņēmusi.

[2.4] Pieteicēja norāda, ka viņai ir atņemts īpašums, kura vietā viņa neko nav saņēmusi. Pieteicēja uzskata, ka no Administratīvā procesa likuma 92.panta un Valsts pārvaldes iestāžu nodarīto zaudējumu atlīdzināšanas likuma izriet viņas tiesības uz atlīdzinājumu. Saskaņā ar SIA „Eiroeksperts" novērtējumu pieteikuma iesniegšanas brīdī dzīvokļa vērtība ir Ls 54000, un šādā apmērā pieteicēja novērtē savu reālo mantisko zaudējumu.

Pieteicējai nodarīts arī personiskais kaitējums (kaitējums veselībai) un morālais kaitējums, pieteicējas ar likumu aizsargāto interešu aizskārums ir

būtisks, jo atņemtais īpašums ir vieta, kur pieteicēja uzaugusi un kas ir bijis pieteicējas ģimenes patvērums vairāk kā 50 gadus.

Atbilstoši Valsts pārvaldes iestāžu nodarīto zaudējumu atlīdzināšanas likuma 13.panta ceturtajā daļā noteiktajam pieteicēja piekristu arī, ja zaudējuma atlīdzināšanas pienākums izpildīts, atjaunojot stāvokli, kāds pastāvēja pirms zaudējuma un kaitējuma nodarīšanas, tas ir, ierādot citu līdzvērtīgu dzīvokli īpašumā.

[3] Atbildētāju Rīgas domi pārstāvošā iestāde Rīgas pašvaldības Dzīvojamo māju privatizācijas komisija tiesai iesniegtajos rakstveida paskaidrojumi lūdz pieteikumu noraidīt pilnībā, pamatojoties uz turpmāk norādītajiem apsvērumiem.

[3.1] Atbildētājs norāda, ka nepastāv cēloņsakarība starp Rīgas domes prettiesisko rīcību un pieteicējai nodarīto kaitējumu. Privatizācijas komisija, 2000.gada 6.septembrī pieņemot lēmumu Nr.3814, nebija informēta par tiesvedību. Par tiesvedību atbildētājs uzzināja, saņemot Rīgas apgabaltiesas Civillietu tiesas kolēģijas 2001.gada 27.jūnija lēmumu par aizliegumu veikt jebkādus darījumus ar nekustamo īpašumu.

[3.2] Atbildētājs uzsver, ka saskaņā ar Valsts pārvaldes iestāžu nodarīto zaudējumu atlīdzināšanas likuma 6.panta otro daļu cēloņsakarība nepastāv gadījumā, kad tāds pats zaudējums būtu radies arī tad, ja iestāde būtu rīkojusies tiesiski. Pieņemot apstākli, ka Privatizācijas komisijai bija zināms par *J.L.* prasības pieteikumu, 2000.gada 6.septembra lēmums Nr.3814 netiktu pieņemts, tādējādi dzīvoklis netiktu nodots īpašumā līdz dzīvojamās mājas privatizācijai pieteicējai. Abos gadījumos pieteicēja bija un ir dzīvokļa īrniece.

Ar Privatizācijas komisijas 2006.gada 3.februāra lēmumu Nr.423 tika atjaunots pieteicējas sākotnējais stāvoklis, kā arī atmaksāti pieteicējai sakarā ar privatizāciju radušies zaudējumu – 126,60 sertifikāti un Ls 20.

[4] 2008.gada 11.martā pieteicēja tiesā iesniedza pieteikuma grozījumus, lūdzot atzīt par prettiesisku Privatizācijas komisijas 2006.gada 3.februāra lēmumu Nr.423, kā arī izdot satura ziņā citādu administratīvo aktu, ar kuru pieteicējai tiktu piešķirts īpašumā vai nodrošināta iespēja privatizēt par sertifikātiem līdzvērtīgu dzīvokli vai piešķirts atlīdzinājums par neiegūto peļņu Ls 54000 apmērā un atlīdzinājums par morālo kaitējumu Ls 6000 apmērā.

Pieteicēja norāda, ka grozījumu izdarīšana 2000.gada 6.septembra lēmumā Nr.3814, kurš jau ir zaudējis spēku ar Augstākās tiesas Civillietu tiesas palātas 2005.gada 11.janvāra spriedumu, no juridiskā viedokļa ir nepamatota un absurda. Privatizācijas komisijas 2006.gada 3.februāra lēmumā Nr.423 nav ievērota administratīvajam aktam noteiktā forma atbilstoši Administratīvā procesa likuma 67.pantam, lēmumā nav ietverts pamatojums un atbilde uz pieteicējas 2006.gada 5.janvāra iesniegumu par zaudējumu atlīdzināšanu.

[5] Ar Administratīvās rajona tiesas 2008.gada 31.marta spriedumu:

1) noraidīts *D.S.* pieteikums daļā par labvēlīga administratīvā akta izdošanu un Rīgas pašvaldības dzīvojamo māju privatizācijas komisijas

2006.gada 3.februāra lēmuma Nr.423 (protokols Nr.3, 4.§) atzīšanu par prettiesisku;

2) atstāts bez izskatīšanas *D.S.* pieteikums daļā par morālā kaitējuma atlīdzinājumu Ls 6000 apmērā.

Spriedums pamatots ar turpmāk norādītajiem motīviem.

[5.1] Administratīvā rajona tiesa lietā konstatē šādus faktiskos apstākļus, par ko lietā nav strīda.

[5.1.1] 1999.gada 28.decembrī Rīgas dome pieņēma lēmumu Nr.7946 „Par atteikumu denacionalizēt namīpašumu Rīgā, */adrese/*" *(lietas 49.lapa)*.

[5.1.2] 2000.gada 2.februārī Rīgas domes Zemgales priekšpilsētas izpilddirekcija nosūtīja Rīgas apgabaltiesai namīpašuma Rīgā, */adrese/*, denacionalizācijas lietas kopiju *(lietas 73.lapa)*.

[5.1.3] 2000.gada 14.martā Rīgas apgabaltiesā notika tiesas sēde *J.L.* prasībā par īpašuma tiesību atzīšanu uz namīpašumu Rīgā, */adrese/*, kurā atbildētājs – Rīgas dome – nebija ieradies *(lietas 70.-71.lapa)*.

[5.1.4] 2000.gada 29.maijā Rīgas apgabaltiesa nosūtījusi Rīgas domei papildinājumus *J.L.* prasībā par īpašuma tiesībām *(lietas 72.lapa)*.

[5.1.5] 2000.gada 6.jūlijā Rīgas apgabaltiesā notika tiesas sēde *J.L.* prasībā par īpašuma tiesību atzīšanu uz namīpašumu Rīgā, */adrese/*, kurā atbildētājs – Rīgas dome – nebija ieradies *(lietas 68.-69.lapa)*.

[5.1.6] 2000.gada 6.septembrī Privatizācijas komisija pieņēma lēmumu Nr.3814, ar kuru pieteicējai nodeva īpašumā dzīvokli */adrese/*, Rīgā, līdz dzīvojamās mājas privatizācijai, kā samaksu nosakot 126,60 privatizācijas sertifikātus un Ls 20,00 *(lietas 25.lapa)*.

[5.1.7] 2000.gada 26.oktobrī pieteicējas īpašuma tiesības uz dzīvokli */adrese/*, Rīgā, reģistrētas kadastra reģistrā *(lietas 26.lapa)*.

[5.1.8] 2001.gada 27.jūnijā Rīgas apgabaltiesas Civillietu tiesas kolēģijas tiesnese pieņēma lēmumu par aizliegumu veikt jebkādus darījumus ar nekustamo īpašumu */adrese/*, Rīgā *(lietas 51.-52.lapa)*.

[5.1.9] 2001.gada 3.septembrī *J.L.* papildināja savu 2000.gada 27.janvāra prasības pieteikumu ar lūgumu atzīt par spēkā neesošu Privatizācijas komisijas 2000.gada 6.septembra lēmumu Nr.3814, ar kuru pieteicējai nodots īpašumā dzīvoklis */adrese/*, Rīgā, kā arī attiecīgi izsniegto apliecību par īpašuma tiesībām *(lietas 53.-54.lapas)*.

[5.1.10] 2005.gada 11.janvārī Augstākās tiesas Civillietu tiesa palāta pieņēma spriedumu lietā Nr.C04136700 (PAC-155), ar kuru apmierināja *J.L.* prasību, kā arī atzina par spēkā neesošu Privatizācijas komisijas 2000.gada 6.septembra lēmumu Nr.3814, apliecību par īpašuma tiesībām līdz dzīvojamās mājas privatizācijai, kā arī dzēsa kadastra reģistrā ierakstu par īpašuma tiesību nostiprināšanu uz dzīvokli */adrese/*, Rīgā *(lietas 14.-24.lapas)*.

[5.1.11] 2006.gada 6.janvārī pieteicēja vērsusies ar lūgumu par zaudējumu atlīdzību Rīgas domes Komunālajā departamentā, proti, vēloties saņemt zaudējumu atlīdzinājumu Ls 37200 apmērā vai saņemt īpašumā līdzvērtīgu dzīvokli *(lietas 9.-10.lapa)*.

[5.1.12] 2006.gada 3.februārī Privatizācijas komisija pieņēma lēmumu Nr.423, ar kuru atzina par spēkā neesošu savu 2000.gada 6.septembra lēmumu daļā par dzīvokļa nodošanu īpašumā *D.S.* un nolēma atmaksāt pieteicējai 126,60 privatizācijas sertifikātus un Ls 20,00 *(lietas 11.lapa)*.

[5.1.13] 2006.gada 14.martā Privatizācijas komisija nosūtīja pieteicējai informāciju par to, kādā veidā realizējamas tiesības uz dzīvokļu privatizāciju atklātā izsolē *(lietas 66.-67.lapa)*.

[5.1.14] 2006.gada 15.martā Privatizācijas komisija nosūtīja pieteicējas 2006.gada 5.janvāra iesniegumu, adresētu Rīgas domes Komunālajam departamentam, Rīgas domes Finanšu departamenta direktoram. Vēstulē norādīts, ka Privatizācijas komisija nav tiesīga lemt jautājumu par Rīgas domes finanšu līdzekļu izlietojumu ārpus privatizācijas procesa, tāpēc pieteicējas iesniegums tiek pārsūtīts *(lietas 13.lapa)*.

[5.2] Lietā ir strīds par to, vai pieteicējai ir atzīstamas tiesības uz zaudējumu atlīdzinājumu Ls 54000 apmērā vai līdzvērtīgu dzīvokļa īpašumu, kā arī tiesības uz morālā kaitējuma atlīdzinājumu Ls 6000 apmērā.

Tāpat no pieteikuma un tā papildinājumiem tiesa secina, ka pieteicējai ir trīs prasījumi, t.i.,

1) prasījums par labvēlīga administratīvā akta izdošanu, ar to saprotot tiesības uz atlīdzinājumu Ls 54000 apmērā vai līdzvērtīga dzīvokļa privatizācijas tiesību piešķiršanu;

2) prasījums par morālā kaitējuma atlīdzinājumu Ls 6000 apmērā;

3) prasījums par Privatizācijas komisijas 2006.gada 3.februāra lēmuma Nr.423 atzīšanu par prettiesisku.

[5.3] Tiesa konstatē, ka pieteicēja atlīdzinājuma (mantiskā zaudējuma un morālā kaitējuma) prasījumu saista ar Privatizācijas komisijas 2000.gada 6.septembra lēmumu Nr.3814. Ievērojot minēto, tiesa atlīdzinājuma prasījumu vērtē kontekstā ar šo lēmumu.

Kā redzams no lietā esošajiem dokumentiem, tad pieteicēja ar iesniegumu vērsusies Rīgas domes Komunālā departamenta dzīvokļu pārvaldē, kas pārsūtījusi iesniegumu izskatīšanai pēc piekritības Privatizācijas komisijai. Savukārt Privatizācijas komisija izlēmusi jautājumu par 126,60 privatizācijas sertifikātu un Ls 20,00 atmaksu, bet iesniegumu pārējā daļā nosūtījusi Rīgas domes Finanšu departamentam, kurš nav sniedzis atbildi. Tomēr pieteikums ir skatāms, arī pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 188.panta piekto daļu.

[5.4] Atlīdzinājuma jautājumi galvenokārt regulēti Administratīvā procesa likuma 8.nodaļā un Valsts pārvaldes iestāžu nodarīto zaudējumu atlīdzināšanas likumā.

Administratīvā procesa likuma 92.panta pirmā daļa nosaka, ka ikviens ir tiesīgs prasīt atbilstīgu atlīdzinājumu par mantiskajiem zaudējumiem vai personisko kaitējumu, arī morālo kaitējumu, kas viņam nodarīts ar administratīvo aktu vai iestādes faktisko rīcību.

Saskaņā ar Valsts pārvaldes iestāžu nodarīto zaudējumu atlīdzināšanas likuma 4.panta pirmo daļu iestāde zaudējumu var nodarīt ar darbību, izdodot

prettiesisku administratīvo aktu vai veicot prettiesisku faktisko rīcību, vai arī ar bezdarbību, ja iestādei bija pienākums rīkoties, bet tā prettiesiski nav rīkojusies.

Tiesības uz zaudējuma atlīdzinājumu atbilstoši Valsts pārvaldes iestāžu nodarīto zaudējumu atlīdzināšanas likuma 5.pantam ir cietušajam, proti, privātpersonai, kas ir prettiesiska administratīvā akta adresāts vai trešā persona Administratīvā procesa likuma izpratnē, kā arī privātpersonai, pret kuru ir tieši vērsta vai kuru tieši skar iestādes prettiesiska faktiskā rīcība.

Tiesības uz zaudējuma atlīdzinājumu atbilstoši minētā likuma 6.panta pirmajai daļai rodas, ja starp iestādes prettiesisko rīcību un cietušajam nodarīto zaudējumu pastāv tieša cēloņsakarība – objektīva saikne starp iestādes rīcību un tās radītajām laika ziņā sekojošām zaudējumu nodarošām sekām, proti, minētā rīcība rada un nosaka šo seku iestāšanās reālu iespēju un ir galvenais faktors, kas nenovēršami radījis šīs sekas.

Mantiskais zaudējums Valsts pārvaldes iestāžu nodarīto zaudējumu atlīdzināšanas likuma 7.panta pirmās un otrās daļas izpratnē ir katrs mantiski novērtējams pametums, kas cietušajam radies ar iestādes prettiesisku administratīvo aktu vai prettiesiskas faktiskās rīcības dēļ, kā arī neiegūtā peļņa. Atbilstoši šā panta trešajai daļai mantiskais zaudējums ir arī zaudējums, kas saistīts ar administratīvā akta atcelšanu, iestādes faktiskās rīcības novēršanu vai tās seku likvidēšanu, zaudējuma samazināšanu vai likvidēšanu. Mantiskais zaudējums aptver arī izmaksas, kas saistītas ar juridisko palīdzību.

Savukārt morāls kaitējums atbilstoši minētā likuma 9. pantam ir fiziskās personas ciešanas, kuras tai izraisījis būtisks šīs personas tiesību vai ar likumu aizsargāto interešu būtisks aizskārums.

Civillikuma komentāros savukārt norādīts, ka ar jēdzienu zaudējums saprot jebkādas mantas samazinājumu, zudumu vai bojājumu, kā arī peļņas atrāvumu, papildu izdevumus un citas mantiski novērtējamas tiesību aizskārumu sekas (*Latvijas Republikas Civillikuma komentāri. Saistību tiesības. Sagatavojis autoru kolektīvs profesora K.Torgāna vispārīgā zinātniskā redakcijā. „Mans īpašums”,2000,267.lapa).*

[5.5] No sprieduma iepriekšējā punktā minētā regulējuma izriet, ka atlīdzinājuma tiesiskā pamata elementi ir:

1) iestādes darbība, izdodot prettiesisku administratīvo aktu vai veicot prettiesisku faktisko rīcību, vai arī ar bezdarbība, ja iestādei bija pienākums rīkoties, bet tā prettiesiski nav rīkojusies;

2) atlīdzības pieprasītāja tiesiskais statuss (cietušais Valsts pārvaldes iestāžu nodarīto zaudējumu atlīdzināšanas likuma 5.panta izpratnē);

3) zaudējumu un kaitējuma esamība un to konkrēts apmērs;

4) zaudējumu (kaitējuma) cēloņsakarība ar iestādes prettiesisko aktu vai faktisko rīcību.

Tiesa norāda, ka tiesības uz atlīdzinājumu rodas, ja pastāv visi iepriekšminētie elementi. Ja kaut viens no tiem nepastāv, tiesības uz atlīdzinājumu nerodas.

Ievērojot minēto, tiesa atzīst, lai konstatētu atlīdzinājuma prasījuma pamatotību, ir jāatbild uz jautājumu, vai šajā lietā pastāv visi iepriekšminētie atlīdzinājuma priekšnoteikumi.

[5.6] Tiesa konstatē, ka Privatizācijas komisijas 2000.gada 6.septembra lēmuma Nr.3814 prettiesiskums attiecībā pret pieteicēju ir nodibināts ar Augstākās tiesas Civillietu tiesu palātas spriedumu lietā Nr.C04136700. Minētā sprieduma motīvu daļā atzīts, ka Privatizācijas komisija nebija tiesīga atsevišķus dzīvokļus namīpašumā */adrese/* nodot paātrinātai privatizācijai. Tāpat ar sprieduma rezolutīvo daļu Privatizācijas komisijas 2000.gada 6.septembra lēmums Nr.3814 atzīts par spēkā neesošu.

Tā kā pieteicēja ir Privatizācijas komisijas 2000.gada 6.septembra lēmuma Nr.3814 adresāte, tad viņa ir uzskatāma par Valsts pārvaldes iestāžu nodarīto zaudējumu atlīdzināšanas likuma 5.pantā noteikto tiesību subjektu.

[5.7] Pieteicēja uzskata, ka mantiskais zaudējums viņai radies ar Privatizācijas komisijas 2000.gada 6.septembra lēmuma Nr.3814 atzīšanu par prettiesisku un atcelšanu, kā rezultātā pieteicēja zaudēja dzīvokļa īpašumu, kura tirgus vērtība saskaņā ar SIA „Eiroeksperts" novērtējumu ir Ls 54000 *(lietas 27.-41.lapa)*. Tāpēc pieteicējas zaudējumus var kompensēt iepriekšējā stāvokļa atjaunošana (līdzvērtīgs dzīvoklis ar privatizācijas tiesībām) vai naudas summa, kas ir līdzvērtīga dzīvokļa tirgus vērtībai, nevis atmaksātie sertifikāti.

Vērtējot šādu pieteicējas prasījumu kopsakarā ar tiesību normām, ir pamats secināt, ka atlīdzinājums, ko paredz Administratīvā procesa likuma 8.nodaļa, ietver ne tikai atlīdzinājumu kā kompensāciju finansiālā izteiksmē, bet arī *restitutio in integrum* (restitūciju), tas ir, atlīdzinājuma veidu, kura rezultātā pārkāpuma radītās sekas tiek likvidētas un tiek atjaunota tiesiskā situācija, kāda, visticamāk, būtu bijusi, ja prettiesiskais administratīvais akts nebūtu izdots. Turklāt no Administratīvā procesa likuma 94.panta ceturtās daļas teksta izriet, ka prioritārais atlīdzinājuma veids ir tieši stāvokļa atjaunošana, kāds pastāvēja pirms kaitējuma nodarīšanas *(sk. I.Gredzena. Valsts atbildība un tās veidi. Zaudējumu atlīdzība administratīvajā procesā. Sabiedriskās politikas centrs Providus, 2004, 45.-47.lpp.).*

Taču, no otras puses, ir situācijas, kad *restitutio in integrum* nav iespējama, nav lietderīga vai nav atbilstīga (adekvāta). Tad atbilstoši Administratīvā procesa likuma 94.panta ceturtajai daļai atlīdzinājumu var noteikt naudā.

Tādējādi Administratīvajai rajona tiesai ir jāvērtē, vai pieteicējai pastāv tiesības uz zaudējuma atlīdzinājumu un kāds ir šī atlīdzinājuma veids un apmērs.

Ar Augstākās tiesas Civillietu tiesas palātas 2005.gada 11.janvāra spriedumu lietā Nr.C04136700 (PAC-155) par spēkā neesošu ir atzīts gan Privatizācijas komisijas 2000.gada 6.septembra lēmums Nr.3814, gan pieteicējai izdotā apliecība par īpašuma tiesībām uz dzīvokli līdz dzīvojamās mājas privatizācijai, kā arī nospriests dzēst Kadastra reģistrā attiecīgus ierakstus par īpašuma tiesību nostiprināšanu.

Tiesa atzīst, ka tādējādi pieteicējas manta nenoliedzami ir samazinājusies un atbilstoši zaudējumu jēdziena izpratnei konstatējams, ka pieteicējai ir radies mantisks zaudējums.

Tādējādi tiesai ir jākonstatē zaudējumu apmērs, kāds pieteicējai ir nodarīts ar Privatizācijas komisijas 2000.gada 6.septembra lēmumu Nr.3814.

[5.8] Pārbaudot lietas materiālus un vērtējot tos kopsakarā ar tiesību normām, tiesa nonāk pie secinājuma, ka pieteicējai nav tiesību uz zaudējuma atlīdzinājumu tajā apjomā, kādu vēlas saņemt pieteicēja, t.i., līdzvērtīgu dzīvokli vai atlīdzinājumu Ls 54000 apmērā. Šāds tiesas viedoklis pamatots ar turpmāk minēto.

[5.8.1] Likuma „Par valsts un pašvaldību dzīvojamo māju privatizāciju" *(redakcijā, kas bija spēkā uz 2000.gada 6.septembri)* 13.panta pirmā daļa nosaka, ka ikvienu dzīvokli, par kura lietošanu noslēgts dzīvojamās telpas īres līgums, piedāvā privatizēt šā dzīvokļa īrniekam un viņa ģimenes locekļiem. Turpretī minētā likuma 10.pants nosaka, ka viendzīvokļa māju vai tās domājamo daļu, vai daudzdzīvokļu māju, kā arī dzīvokli, neapdzīvojamo telpu un mākslinieka darbnīcu daudzdzīvokļu mājā, kas nacionalizēta vai nelikumīgi atsavināta pēc 1940.gada 21.jūlija, privatizē, ja: 1) mājas bijušais īpašnieks vai viņa mantinieki nav iesnieguši pieteikumu likumā noteiktajā kārtībā un termiņā; 2) pieteikums noraidīts likumā noteiktajā kārtībā; 3) mājas bijušais īpašnieks vai viņa mantinieki pieprasījuši kompensāciju par nacionalizēto vai nelikumīgi atsavināto dzīvojamo māju.

Tā kā lietā nav strīda par to, ka *J.L.* 2000.gada 27.janvārī cēlis prasību par īpašuma tiesību atzīšanu uz namīpašumu */adrese/*, Rīgā, tad pamatots ir atbildētāja arguments, ka dzīvoklis Nr.4 nebija nododams privatizācijai saskaņā ar likuma „Par valsts un pašvaldību dzīvojamo māju privatizāciju" 10.panta 2.punktu, t.i., pastāvēja likumiski šķēršļi pieteicējai labvēlīga lēmuma pieņemšanai. Tātad arī tajā gadījumā, ja pieteicēja būtu iesniegusi lūgumu par dzīvokļa privatizāciju un pašvaldībai būtu zināms par *J.L.* prasību, pieteicējai nebūtu tiesību uz labvēlīgu administratīvo aktu. Šis tiesas secinājums ir apstiprināts arī ar Augstākās tiesas Civillietu tiesas palātas 2005.gada 11.janvāra spriedumu lietā Nr.C04136700 (PAC-155), jo īpašuma tiesības uz namīpašumu */adrese/*, tajā skaitā arī uz dzīvokli Nr.4, atzītas *J.L.*, kas ir likumisks šķērslis iegūt dzīvokli īpašumā pieteicējai.

[5.8.2] Tiesas ieskatā tiesības uz dzīvojamās telpas privatizāciju privātpersonām nav absolūtas, bet ir atkarīgas no tā, vai attiecībā uz katru konkrēto privātpersonu iestājas likumā noteiktie apstākļi labvēlīga administratīvā akta izdošanai. Tikai tajos gadījumos personai ir tiesības realizēt savu tiesisko interesi dzīvokļa privatizācijā. Tā kā attiecībā uz pieteicēju tiesa atzīst likumiska šķēršļa pastāvēšanu, tad secināms, ka pieteicējas subjektīvās tiesības uz dzīvokļa īpašumu */adrese/*, Rīgā, jeb uz labvēlīga administratīvā akta izdošanu 2000.gada 6.septembrī nav konstatējamas. Tiesas ieskatā nav nozīmes faktam, ka atbildētājs attiecībā pret pieteicēju 2000.gada 6.septembrī izdeva labvēlīgu administratīvo aktu, jo šāds akts nav bijis tiesisks.

Attiecīgi pieteicējai nav tiesību saņemt atlīdzinājumu par it kā notikušu dzīvokļa īpašuma atsavinājumu, jo nav konstatējams pamats šī dzīvokļa tiesiskai iegūšanai. Taču tā vietā pieteicējai, pamatojoties uz to, ka Privatizācijas komisijas 2000.gada 6.septembra lēmums Nr.3814 bija maldinošs attiecībā uz viņu, pastāv tiesības uz morālā kaitējuma atlīdzinājumu un tiem izdevumiem, kurus pieteicēja veikusi, pildot Privatizācijas komisijas 2000.gada 6.septembra lēmumu Nr.3814.

[5.8.3] Tiesa nepiekrīt atbildētāja viedoklim, ka Privatizācijas komisijas 2000.gada 6.septembra lēmums Nr.3814 ir pieteicējas rīcības sekas un pieteicējai šī iemesla dēļ nav tiesību uz atlīdzinājumu, t.i., ja pieteicēja nebūtu izteikusi lūgumu par privatizāciju, pašvaldība nebūtu pieņēmusi prettiesisku lēmumu.

Tiesas ieskatā minētais liecina par atbildētāja nepareizu tiesību normu izpratni. Arī 2000.gada 6.septembrī spēkā bija administratīvais process, kurš iestādē tika noteikts ar Ministru kabineta 1995.gada 4.jūlija noteikumu Nr.154 „Administratīvo aktu procesa noteikumi" normām. Tā attiecībā uz informācijas iegūšanu atbildētājam bija saistošs minēto noteikumu 49.punkts, t.i., pēc pārvaldes procesa ierosināšanas iestāde konstatē lēmuma pieņemšanai nepieciešamos faktus, kā arī 50.punkts, t.i., konstatējot un vācot faktus, iestāde var izmantot visas tiesiskās metodes, arī iegūt tos no procesa dalībniekiem, lieciniekiem, ekspertiem, kā arī ar dokumentu, aktu, apskates un cita veida pierādījumu palīdzību atbilstīgi likumiem.

Atbildētāja viedoklis par to, ka iestāde nezināja par *J.L.* celto prasību Rīgas apgabaltiesā, neatbilst lietas materiāliem un iestādei noteiktajam pienākumam informācijas iegūšanā. No lietā esošajiem civillietas materiāliem ir secināms, ka Rīgas dome jau sākotnēji ir bijusi civillietas dalībnieks. Nav nozīmes tam, ka procesa dalībnieks nebija tieši Privatizācijas komisija, jo tiesas ieskatā komisijai bija pienākums un iespēja noskaidrot informāciju par denacionalizācijas procesa tālāko virzību pēc Rīgas domes 1999.gada 28.decembra lēmuma Nr.7946 „Par atteikumu denacionalizēt namīpašumu Rīgā, */adrese/*" pieņemšanas. Vēl jo vairāk tāpēc, ka tieši ar minēto lēmumu namīpašuma */adrese/*, Rīgā, mantiniekiem tiek ieteikts vērsties ar prasījumu tiesā. Pie tam visas denacionalizācijas un tiesvedības procesā iesaistītās iestādes ir pašvaldību iestādes, un tiesa kritiski vērtē iespēju, ka, piemēram, Rīgas domes Zemgales priekšpilsētas izpilddirekcija, kuras kompetencē atradās denacionalizācijas lieta iestādē, nebūtu darījusi zināmu Privatizācijas komisijai, ka visi lietas materiāli 2000.gada 2.februārī ir nosūtīti uz Rīgas apgabaltiesu.

[5.9] Kā jau tiesa konstatēja, pieteicējai ir atzīstamas tiesības uz izdevumiem, kas tai radušies sakarā ar Privatizācijas komisijas 2000.gada 6.septembra lēmuma Nr.3814 izpildi, t.i., 126,60 privatizācijas sertifikātiem un Ls 20,00, kas bijuši pieteicējas izdevumi par dzīvokļa pirkumu un maksa par dzīvojamās mājas sagatavošanu privatizācijai *(lietas 25.lapa)*.

Minētos izdevumus atbildētājs ir nolēmis pieteicējai atmaksāt, pamatojoties uz Privatizācijas komisijas 2006.gada 3.februāra lēmumā Nr.423 norādīto.

Tiesas ieskatā minētais lēmums ir atzīstams par tiesisku un pamatotu daļā, kas attiecas uz atlīdzinājuma noteikšanu pieteicējai.

[5.10] Daļā, kas attiecas uz Privatizācijas komisijas 2000.gada 6.septembra lēmuma Nr.3814 atcelšanu tiesa norāda atbildētājam, ka faktu par šī lēmuma prettiesiskumu jau ir konstatējusi tiesa, ar kuras spriedumu tika atcelta pieteicējas dzīvokļa privatizācija.

[5.11] Kā procesuālu pārkāpumu no atbildētāja puses tiesa konstatē pārsūdzības kārtības nenorādīšanu 2006.gada 3.februāra lēmumā Nr.413, tomēr tiesas ieskatā tas nav ierobežojis pieteicējas tiesības vērsties ar pieteikumu Administratīvajā rajona tiesā. Tāpēc minētais pārkāpums tiesas ieskatā nav tik būtisks, lai būtu par pamatu Privatizācijas komisijas 2006.gada 3.februāra lēmuma Nr.423 atcelšanai.

[5.12] Vienlaikus ar prasījumu par mantiskā zaudējuma atlīdzinājumu pieteicēja vēlas saņemt atlīdzinājumu par morālo kaitējumu Ls 6000 apmērā.

Vērtējot pieteicējas 2006.gada 5.janvāra iesniegumu atbildētājam, tiesa secina, ka šādu prasījumu pieteicēja iestādē nav izteikusi, kas liek konstatēt ārpustiesas izskatīšanas kārtības neesamību prasījumam par morālā kaitējuma atlīdzinājumu.

Priekšnosacījums par ārpustiesas izskatīšanas kārtības ievērošanu ir uzskatāms par obligātu, jo pretējā gadījumā iestājas tiesas pienākums saskaņā ar Administratīvā procesa likuma 278.panta 1.punktu atstāt pieteikumu bez izskatīšanas, jo pieteicēja nav ievērojusi likumā noteikto lietas iepriekšējās ārpustiesas izskatīšanas kārtību.

Vienlaikus tiesa norāda, ka saskaņā ar Administratīvā procesa likuma 281.pantu, ja pieteikums atstāts bez izskatīšanas, pieteicēja var no jauna iesniegt pieteikumu tiesā, ievērojot likumā noteikto kārtību.

[6] 2008.gada 18.aprīlī saņemta pieteicējas *D.S.* apelācijas sūdzība par Administratīvās rajona tiesas 2008.gada 31.marta spriedumu daļā, ar kuru noraidīts *D.S.* pieteikums par labvēlīga administratīvā akta izdošanu un Rīgas pašvaldības dzīvojamo māju privatizācijas komisijas 2006.gada 3.februāra lēmuma Nr.423 atzīšanu par prettiesisku.

Apelācijas sūdzība pamatota ar turpmāk norādītajiem apsvērumiem.

[6.1] Pamatojoties uz Privatizācijas komisijas 2000.gada 6.septembra lēmumu Nr.3841, pieteicēja privatizēja dzīvokli */adrese/*, Rīgā, 2000.gada 26.oktobrī īpašums tika reģistrēts kadastra reģistrā, par ko pieteicējai tika izdota apliecība par īpašuma tiesībām uz minēto dzīvokli līdz dzīvojamās mājas privatizācijai.

Pirmās instances tiesa ir konstatējusi, ka laikā, kad pieteicēja vērsās Privatizācijas komisijā ar privatizācijas pieteikumu, Rīgas dome bija informēta par to, ka *J.L.* ir vērsies tiesā, apstrīdot Rīgas domes 1999.gada 28.decembra lēmumu Nr.7946, līdz ar to Privatizācijas komisijai saskaņā ar likuma „Par valsts un pašvaldību dzīvojamo māju privatizāciju" 73.[1]panta ceturto daļu nebija tiesību uzsākt paātrināto privatizācijas procesu.

Privatizācijas komisijas prettiesiskas rīcības apliecinājums ir tas, ka ar Augstākās tiesas Civillietu tiesas palātas 2005.gada 11.janvāra spriedumu lietā

Nr.C04136700 Privatizācijas komisijas 2000.gada 6.septembra lēmums Nr.3814 tika atcelts un atzīts par prettiesisku.

[6.2] Minētās prettiesiskās rīcības rezultātā būtībā tika noslēgts civiltiesisks darījums starp fizisko personu *D.S.* kā pircēju, no vienas puses, un Rīgas domi Privatizācijas komisijas personā kā pārdevēju, no otras puses.

Pieteicējas ieskatā šeit konstatējams tiešs cēloniskais sakars, kas radies Rīgas domes prettiesiskas rīcības rezultātā.

Pirmās instances tiesa nav vērtējusi pieteicējas argumentu, ka saskaņā ar Civillikuma 2006.pantu, ja pārdevējam ir bijis zināms, ka pārdoto lietu nav bijis atļauts atsavināt, tad līgums paliek spēkā un pārdevējam jāatlīdzina pircējam zaudējumi. Ņemot vērā, ka Rīgas dome zināja par tiesvedības procesu un zināja, ka strīdus dzīvokli nedrīkst nodot privatizācijai, no minētās tiesību normas Rīgas domei jau uz likuma pamata ir radies pienākums atlīdzināt zaudējumus.

[6.3] Pieteicēja ir iesniegusi pierādījumus par strīdus dzīvokļa vērtību, kas pamato summu, kas būtu nepieciešama, lai nopirktu no īpašnieka strīdus dzīvokli vai līdzvērtīgu dzīvojamo platību. Atbildētājs nav izteicis pretenzijas par norādīto zaudējuma apmēra summu Ls 54000.

Ievērojot minēto, pieteicēja uzskata, ka zaudējumu faktiskais apmērs ir noteikts un pusēm par to nav strīda.

Pirmās instances tiesa ir atzinusi, ka pieteicējas manta, nenoliedzami, ir samazinājusies un pieteicējai ir radies mantiskais zaudējums. Ja reiz tiesa ir atzinusi, ka zaudējums ir nodarīts, nav saprotams, kāpēc prasījums par zaudējumu piedziņu ir noraidīts.

Tiesa nepamatoti uzskata, ka zaudējums ir bijis tikai samaksāto Ls 126,60 privatizācijas sertifikātu un Ls 20 apmērā. Tiesa nav vērtējusi zaudējumu apmēru tādā aspektā, kā to nosaka Civillikuma 1772. un 1786.pants.

Tiesa nav vērtējusi to, ka pieteicējai bija nodoms iegūt īpašumā dzīvokli, kura tirgus vērtība pēc lietā esošā novērtējuma ir Ls 54000. Tātad sagaidāmās peļņas atrāvums šajā gadījumā izpaužas kā pieteicējas izdevumi, lai iegādātos strīdus vai līdzvērtīgu dzīvokli. Tiesai bija jāvērtē zaudējumu apmērs plašākā nozīmē.

[6.4] Pirmās instances tiesa nav vērtējusi tiesiskuma un tiesiskās paļāvības principa pārkāpumus.

Atbildētāja nav ievērojusi tiesiskuma principu, jo, izdodot prettiesisku administratīvo aktu, nav rīkojusies atbilstoši likumam.

Ir pārkāpts tiesiskās paļāvības princips, jo pieteicējai, saņemot aktu, ar kuru valsts piešķir personai nekustamo īpašumu, bija tiesības rīkoties kā labticīgam ieguvējam. Pieteicēja varēja brīvi atsavināt strīdus dzīvokli, taču to nedarīja, jo viņas primārais mērķis bija iegūt īpašumu, kurā pieteicējas ģimene mitinājās jau vairākus gadu desmitus.

[6.6] Tiesa nepamatoti nav vērtējusi, ka Privatizācijas komisija 2006.gada 3.februārī nebija tiesīga pieņemt lēmumu Nr.423 saskaņā ar Administratīvā procesa likuma 101.panta otrās daļas nosacījumiem, ņemot vērā, ka bija stājies spēkā Augstākās tiesas Civillietu tiesas palātas 2005.gada

11.janvāra spriedums, ar kuru bija atcelts Rīgas domes 2000.gada 6.septembra lēmums Nr.384. Tātad loģiska rīcība no atbildētāja būtu nevis mainīt to, kas vairs nav spēkā, bet gan atlīdzināt nodarītos zaudējumus.

[7] Atbildētājs Administratīvajā apgabaltiesā iesniegtajos rakstveida paskaidrojumos norāda, ka pieteicējas apelācijas sūdzību neatzīst.

Atbildētājs nepiekrīt pieteicējas argumentam, ka starp atbildētāja prettiesisko rīcību un pieteicējai nodarīto kaitējumu pastāv tieša cēloņsakarība.

Privatizācijas komisija pieņēma 2000.gada 6.septembra lēmumu Nr.3814, jo tai nebija informācijas par notiekošo tiesvedību – tikai 2001.gada 28.jūnijā Privatizācijas komisija saņēma Rīgas apgabaltiesas Civillietu tiesas kolēģijas tiesneses 2001.gada 27.jūnija lēmumu par aizliegumu veikt jebkādus darījumus ar nekustamo īpašumu Rīgā, */adrese/*.

Saskaņā ar Valsts pārvaldes iestāžu nodarīto zaudējumu atlīdzināšanas likuma 6.panta otro daļu cēloņsakarība nepastāv gadījumā, kad tāds pats zaudējums būtu radies arī tad, ja iestāde būtu rīkojusies tiesiski.

Ja Privatizācijas komisijai lēmuma pieņemšanas brīdī būtu bijis zināms par *J.L.* prasības pieteikumu pret Rīgas domi par īpašuma tiesību atzīšanu, 2000.gada 6.septembra lēmums Nr.3814 netiktu pieņemts un dzīvoklis */adrese/*, Rīgā, netiktu nodots pieteicējai īpašumā līdz dzīvojamās mājas privatizācijai. Abos gadījumos prasītāja bija un paliek dzīvokļa īrniece.

Līdz ar to, kad Privatizācijas komisija 2006.gada 3.februārī pieņēma lēmumu Nr.423, atzīstot par spēkā neesošu 2000.gada 6.septembra lēmuma Nr.3814 300.punktu par dzīvokļa */adrese/*, Rīgā, nodošanu īpašumā līdz dzīvojamās mājas privatizācijai pieteicējai, tika atjaunots pieteicējas sākotnējais stāvoklis un pieteicējai tika atmaksāti sakarā ar privatizāciju radušies zaudējumi, proti, 126,60 sertifikāti un Ls 20,00.

[8] Tiesas sēdē pieteicējas pārstāvis apelācijas sūdzību uzturēja. Atbildētājas pārstāve apelācijas sūdzību neatzina.

Motīvu daļa

[9] Administratīvās rajona tiesas 2008.gada 31.marta spriedums daļā, ar kuru atstāts bez izskatīšanas *D.S.* pieteikums daļā par morālā kaitējuma atlīdzinājumu Ls 6000 apmērā, nav ticis pārsūdzēts un ir stājies spēkā. Līdz ar to saskaņā ar pieteicējas iesniegto apelācijas sūdzību Administratīvajai apgabaltiesai ir jāizskata *D.S.* pieteikums daļā par labvēlīga administratīvā akta izdošanu par mantisko zaudējumu atlīdzinājumu un Privatizācijas komisijas 2006.gada 3.februāra lēmuma Nr.423 atzīšanu par prettiesisku.

[10] Apelācijas instances tiesa, izskatījusi lietu pēc būtības, secina, ka pieteicējas apelācijas sūdzība ir nepamatota.

[11] Administratīvā procesa likuma 307.panta ceturtā daļa noteic, ja tiesa, izskatot lietu, atzīst, ka zemākās instances tiesas spriedumā ietvertais pamatojums ir pareizs un pilnībā pietiekams, tā sprieduma motīvu daļā var

norādīt, ka pievienojas zemākās instances tiesas sprieduma motivācijai. Šādā gadījumā šā likuma 251.panta piektajā daļā noteiktos apsvērumus sprieduma motīvu daļā var nenorādīt.

Pārbaudījusi un izvērtējusi lietas materiālus, Administratīvā apgabaltiesa atzīst, ka šajā lietā pirmās instances tiesas sniegtais pamatojums ir balstīts uz objektīviem apsvērumiem, kas izriet no lietā konstatētajiem nepieciešamajiem faktiem, un tas ir pilnībā pietiekams.

Ievērojot minēto, Administratīvā apgabaltiesa atzīst pirmās instances tiesas spriedumu tā pārsūdzētajā daļā par tiesisku, pievienojas pirmās instances tiesas sprieduma motivācijai ([5.1]-[5.9] un [5.11]) un tādēļ šajā spriedumā atkārtoti šos apsvērumus nenorāda.

[12] Apelācijas sūdzība pamatota ar apsvērumu, ka pirmās instances tiesa nav vērtējusi tiesiskuma un tiesiskās paļāvības principa pārkāpumus. Pieteicēja norāda, ka atbildētāja nav ievērojusi tiesiskuma principu, jo, izdodot prettiesisku administratīvo aktu, nav rīkojusies atbilstoši likumam. Pieteicējas ieskatā ticis pārkāpts tiesiskās paļāvības princips, jo pieteicējai, saņemot aktu, ar kuru valsts piešķir personai nekustamo īpašumu, bija tiesības rīkoties kā labticīgam ieguvējam, tai skaitā – brīvi atsavināt dzīvokli.

[12.1] Atbilstoši Administratīvā procesa likuma 7.pantā nosauktajam tiesiskuma principam iestādes [..] rīcībai jāatbilst tiesību normām. Iestāde [..] darbojas normatīvajos aktos noteikto pilnvaru ietvaros un savas pilnvaras var izmantot tikai atbilstoši pilnvarojuma jēgai un mērķim.

Atbilstoši Administratīvā procesa likuma 10.pantā nosauktajam tiesiskās paļāvības principam privātpersona var paļauties, ka iestādes rīcība ir tiesiska un konsekventa. Iestādes kļūda, kuras pieļaušanā privātpersona nav vainojama, nedrīkst radīt privātpersonai nelabvēlīgas sekas. Kā atzīts Augstākās tiesas Senāta judikatūrā, lai noskaidrotu, vai tiesiskā paļāvība ir aizsargājama, atceļot privātpersonai labvēlīgu, bet prettiesisku administratīvo aktu, tiesai ir jāatbild uz trim jautājumiem: 1) vai bija kaut kas, kam varēja ticēt (skaidri izteikts valsts iestādes paziņojums); 2) vai attiecīgā privātpersona tam tiešām patiesi noticēja; 3) vai attiecīgās privātpersonas ticība ir aizsardzības vērta. Atbildot uz trešo jautājumu, tiesai jāizsver sabiedrības un privātpersonas intereses *(sk. 2005.gada 12.aprīļa sprieduma lietā Nr.SKA-93 13.punktu, 2007.gada 7.jūnija sprieduma lietā Nr.SKA-238/2007 13.1.punktu)*.

Ja privātpersonas tiesiskā paļāvība nav aizsargājama, tiesa var atcelt prettiesisku privātpersonai labvēlīgu administratīvo aktu, turpretim privātpersona var prasīt atlīdzinājumu no valsts par zaudējumiem, kas tai nodarīti ar šo prettiesisko administratīvo aktu.

[12.2] Administratīvā apgabaltiesa norāda, ka minētos tiesību principus konkrētajā gadījumā jau ir vērtējusi Augstākās tiesas Civillietu tiesas palāta, ar 2005.gada 11.janvāra spriedumu lietā Nr.C04136700 (PAC-155) atzīstot, ka Privatizācijas komisija nebija tiesīga atsevišķus dzīvokļus strīdus namīpašumā nodot paātrinātai privatizācijai, un atzīstot par spēkā neesošu Privatizācijas komisijas 2000.gada 6.septembra lēmumu Nr.3814 par dzīvokļa */adrese/*, Rīgā, nodošanu *D.S.* īpašumā līdz dzīvojamās mājas privatizācijai un *D.S.* izdoto

apliecību par īpašuma tiesībām uz dzīvokli līdz dzīvojamās mājas privatizācijai. Savukārt administratīvā tiesa ir vērtējusi, vai pieteicējai pie šādiem apstākļiem pienākas atlīdzinājums saistībā ar šo prettiesisko administratīvo aktu, ņemot vērā, ka atlīdzinājums nebija prasīts vienlaicīgi ar administratīvā akta pārsūdzēšanu (Administratīvā procesa likuma 93.panta trešā daļa).

[12.3] Likuma „Par valsts un pašvaldību dzīvojamo māju privatizāciju" 73.[1]panta ceturtā daļa noteic, ka dzīvokļus [..], kas atrodas [..] daudzdzīvokļu mājās, kuras pēc 1940.gada 21.jūlija tika nacionalizētas vai citādi nelikumīgi atsavinātas un attiecībā uz kurām ir saņemti bijušo īpašnieku vai viņu mantinieku pieteikumi par to atdošanu, drīkst nodot īpašumā līdz dzīvojamās mājas privatizācijai tikai pēc pieteikumu izskatīšanas likumā noteiktajā kārtībā. Minētā likuma 10.pants noteic, ka [..] dzīvokli [..] daudzdzīvokļu mājā, kas nacionalizēta vai nelikumīgi atsavināta pēc 1940.gada 21.jūlija, privatizē, ja: 1) mājas bijušais īpašnieks vai viņa mantinieki nav iesnieguši pieteikumu likumā noteiktajā kārtībā un termiņā; 2) pieteikums noraidīts likumā noteiktajā kārtībā; 3) mājas bijušais īpašnieks vai viņa mantinieki pieprasījuši kompensāciju par nacionalizēto vai nelikumīgi atsavināto dzīvojamo māju.

Līdz ar to pirmās instances tiesa pamatoti atzina, ka, ņemot vērā, ka *J.L.* 2000.gada 27.janvārī bija cēlis prasību par īpašuma tiesību atzīšanu uz namīpašumu */adrese/*, Rīgā, 2000.gada 6.septembrī pastāvēja likuma „Par valsts un pašvaldību dzīvojamo māju privatizāciju" 73.[1]panta ceturtajā daļā un 10.pantā noteiktie šķēršļi pieteicējai labvēlīga lēmuma pieņemšanai, proti, pieteicējai nebija tiesību uz labvēlīgu administratīvo aktu. Līdz ar to, ja pašvaldība būtu izdevusi tiesisku administratīvo aktu, proti, būtu noraidījusi pieteicējas iesniegumu par dzīvokļa nodošanu īpašumā līdz dzīvojamās mājas privatizācijai, dzīvoklis nenonāktu pieteicējas īpašumā līdz dzīvojamās mājas privatizācijai, proti, pieteicēja neiegūtu šī dzīvokļa īpašuma tiesības.

Tāpat Administratīvās apgabaltiesas ieskatā nav mazsvarīgi, ka pieteicējas īpašuma tiesībām uz iepriekšminēto dzīvokli nebija galīgā noregulējuma rakstura. Proti, dzīvoklis pieteicējas īpašumā bija nodots līdz dzīvojamās mājas privatizācijai. Līdz ar to pieteicējai nevarēja rasties paļāvība, ka ar 2000.gada 6.septembra lēmuma Nr.3814 pieņemšanu viņas īpašuma tiesības ir pastāvīgas un nemainīgas. Iekams dzīvojamā māja nebija privatizēta, personas, kuras dzīvokļus īpašumā ieguva līdz mājas privatizācijai, nevarēja bez ierunām paļauties, ka mājas privatizācija noteikti notiks un dzīvoklis tādējādi paliks attiecīgas personas īpašumā.

[13] Apelācijas sūdzība pamatota ar apsvērumu, ka Privatizācijas komisija, zinot, ka pastāv likuma „Par valsts un pašvaldību dzīvojamo māju privatizāciju" 73.[1]panta ceturtajā daļā norādītie šķēršļi dzīvokļa nodošanai īpašumā, prettiesiski pieņēma 2000.gada 6.septembra lēmumu Nr.3841, kā rezultātā starp pieteicēju un atbildētāju tika noslēgts civiltiesisks darījums. Līdz ar to pieteicējas tiesības uz atlīdzinājumu izriet no Civillikuma 2006.panta, saskaņā ar kuru, ja pārdevējam ir bijis zināms, ka pārdoto lietu nav

bijis atļauts atsavināt, tad līgums paliek spēkā un pārdevējam jāatlīdzina pircējam zaudējumi.

Pieteicēja arī norāda, ka pirmās instances tiesa nav vērtējusi zaudējumu apmēru saskaņā ar Civillikuma 1772.pantu, saskaņā ar kuru jau cēlies zaudējums var būt vai nu cietušā tagadējās mantas samazinājums, vai arī viņa sagaidāmās peļņas atrāvums, kā arī saskaņā ar Civillikuma 1786.pantu, saskaņā ar kuru, novērtējot zaudējumus, jāievēro nevien galvenās lietas un tās piederumu vērtība, bet arī pametums, kas netieši nodarīts ar zaudējuma nesēju notikumu, un atrautā peļņa.

[13.1] Atbilstoši Administratīvā procesa likuma 92.pantam ikviens ir tiesīgs prasīt atbilstīgu atlīdzinājumu par mantiskajiem zaudējumiem vai personisko kaitējumu, arī morālo kaitējumu, kas viņam nodarīts ar administratīvo aktu vai iestādes faktisko rīcību. Savukārt 97.pants paredz, ka, nosakot mantiskā zaudējuma un personiskā kaitējuma priekšnosacījumus un atlīdzinājuma apmēru, piemēro civiltiesību principus, ja likumā nav noteikts citādi.

Administratīvā apgabaltiesa norāda, ka 2005.gada 1.jūlijā stājās spēkā Valsts pārvaldes iestāžu nodarīto zaudējumu atlīdzināšanas likums. Pieteicējas pieteikums par atlīdzinājumu tiesā saņemts pēc minētā likuma spēkā stāšanās, proti, 2007.gada 2.februārī. Tādējādi, izlemjot pieteicējas prasījumu par mantisko zaudējumu atlīdzinājumu, tiesai bija jāpiemēro speciālais likums.

[13.2] Administratīvajās tiesībās sastopami gadījumi, kad lēmums tiek pieņemts publisko tiesību jomā, bet uz šī lēmuma pamata tiek slēgts privāto tiesību līgums. Par šādu gadījumu var uzskatīt likuma „Par valsts un pašvaldību dzīvojamo māju privatizāciju" 73.^{7}panta pirmajā daļā un 41.panta otrajā daļā noteikto gadījumu, kad, pamatojoties uz privatizācijas komisijas pieņemto lēmumu par dzīvokļa nodošanu īpašumā līdz dzīvojamās mājas privatizācijai un dokumentu, kas apliecina, ka ir izdarīta samaksa par dzīvokļa nodošanu īpašumā, Valsts zemes dienests izsniedz īrniekam apliecību par īpašuma tiesībām uz dzīvokli līdz dzīvojamās mājas privatizācijai, savukārt privatizācijas komisija, pamatojoties uz minēto apliecību vai Valsts zemes dienesta izziņu, noslēdz pirkuma līgumu ar personu, kura dzīvokli ieguvusi īpašumā līdz dzīvojamās mājas privatizācijai.

Šādā situācijā administratīvā procesa ietvaros var tikt vērtēts vienīgi lēmums par līguma noslēgšanu (lēmums par dzīvokļa nodošanu īpašumā līdz dzīvojamās mājas privatizācijai), savukārt strīdi par tiesībām un pienākumiem, kas rodas sakarā ar privāttiesiskajām attiecībām, ir risināmi civiltiesiskajā kārtībā. Tātad, ja pieteicēja uzskata, ka līguma izpildes rezultātā viņai radušies zaudējumi, viņa var prasīt zaudējumu atlīdzību civiltiesiskās tiesāšanās kārtībā.

[14] Pieteicēja ir izteikusi prasījumu atcelt Privatizācijas komisijas 2006.gada 3.februāra lēmumu Nr.423. Ar minēto lēmumu nolemts:

1) izdarīt grozījumus ar Privatizācijas komisijas 2000.gada 6.septembra lēmumu Nr.3814 apstiprinātajā personu, kurām mākslinieku darbnīca nododama īpašumā līdz dzīvojamās ēkas privatizācijai, sarakstā Nr.155, atzīstot

par spēkā neesošu 300.punktu par dzīvokļa */adrese/*, Rīgā, nodošanu īpašumā *D.S.* (lēmuma 1.punkts);

2) Latvijas Hipotēku un zemes bankai atmaksāt *D.S.* samaksātos 126,60 sertifikātus un Ls 20 (lēmuma 2.punkts).

[14.1] No lietas materiāliem izriet, ka pieteicēja ir vērsusies domē, lai panāktu sev labvēlīga administratīvā akta izdošanu, proti, atlīdzinājuma izmaksu.

Atbilstoši administratīvo tiesu judikatūrā atzītajam *(sk. Augstākās tiesas Senāta Administratīvo lietu departamenta 2006.gada 2.novembra spriedumu lietā Nr.SKA-415/2006)*, nelabvēlīgais administratīvais akts, ar kuru iestāde atteikusi apmierināt pieteicēja prasījumu, šādā gadījumā ir vērtējams vienīgi kā lietas iepriekšējās ārpustiesas izskatīšanas rezultāts, tas ir, priekšnoteikums, lai persona varētu vērsties tiesā ar pieteikumu par labvēlīga administratīvā akta izdošanu, bet šī nelabvēlīgā administratīvā akta atcelšana nav patstāvīgs pieteikuma priekšmets. Šāda nostādne izriet no apstākļa, ka atteikuma izdot labvēlīgu aktu, kas ir negatīvs administratīvais akts, atcelšana nedod pieteicējam labumu, kuru viņš vēlas iegūt. Tādu dod vienīgi labvēlīga akta izdošana. Gadījumā, ja tiek pieņemts lēmums par labvēlīga administratīvā akta izdošanu, iepriekš izdotais atteikums automātiski zaudē spēku. Tādējādi atteikuma izdot labvēlīgu administratīvo aktu atcelšana, vienlaikus neuzliekot pienākumu izdot labvēlīgu administratīvu aktu, ir bezjēdzīga, jo tā nerada tiesiskas sekas. Līdz ar to atteikuma izdot labvēlīgu administratīvo aktu tiesiskums pārbaudāms, skatot prasījumu par labvēlīga administratīvā akta izdošanu, nevis vērtējams kā patstāvīgs prasījums par administratīvā akta atcelšanu.

Līdz ar to Privatizācijas komisijas 2006.gada 3.februāra lēmuma Nr.423 2.punkta tiesiskums tiek vērtēts, izlemjot pieteikumu par labvēlīga administratīvā akta izdošanu par mantisko zaudējumu atlīdzinājumu.

[14.2] Kā pamatoti konstatējusi pirmās instances tiesa [5.10], Privatizācijas komisijas 2000.gada 6.septembra lēmumu Nr.3814 kā prettiesisku atcēlusi Augstākās tiesas Civillietu tiesas palāta ar 2005.gada 11.janvāra spriedumu lietā Nr.C04136700 (PAC-155), līdz ar to Privatizācijas komisijai nebija pamata izdarīt grozījumus jau atceltajā lēmumā.

Tai pat laikā Administratīvā apgabaltiesa atzīst, ka Privatizācijas komisijas 2006.gada 3.februāra lēmuma Nr.423 1.punkts nerada pieteicējai nekādas tiesiskas sekas, proti, nemaina pieteicējas tiesību vai pienākumu apjomu, līdz ar to tas nav atzīstams par administratīvo aktu. Līdz ar to Administratīvā apgabaltiesa atzīst, ka tiesvedība šajā prasījuma daļā ir izbeidzama, pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 282.panta 1.punktu, kas noteic, ka tiesa izbeidz tiesvedību, ja lieta nav izskatāma administratīvā procesa kārtībā.

[15] Apgabaltiesa atzīst, ka pirmās instances tiesa pamatoti noraidīja *D.S.* pieteikumu par labvēlīga administratīvā akta izdošanu. Savukārt, ievērojot šī sprieduma [14.2] norādīto, pirmās instances tiesa nepamatoti nelēma par

tiesvedības izbeigšanu pieteikuma daļā par Privatizācijas komisijas 2006.gada 3.februāra lēmuma Nr.423 1.punkta atzīšanu par prettiesisku.

Rezolutīvā daļa

Pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 282.panta 1.punktu, 307. un 309.pantu, 329.panta pirmo daļu, Administratīvā apgabaltiesa

nosprieda:

Noraidīt *D.S.* pieteikumu par labvēlīga administratīvā akta izdošanu par mantisko zaudējumu atlīdzinājumu.

Izbeigt tiesvedību lietā *D.S.* prasījumā par Rīgas pašvaldības Dzīvojamo māju privatizācijas komisijas 2006.gada 3.februāra lēmuma Nr.423 (protokols Nr.3, 4.§) 1.punkta atzīšanu par prettiesisku.

Spriedumu var pārsūdzēt kasācijas kārtībā Augstākās tiesas Senāta Administratīvo lietu departamentā 30 dienu laikā no sprieduma sastādīšanas dienas, kasācijas sūdzību iesniedzot Administratīvajā apgabaltiesā.

Tiesas sēdes priekšsēdētāja	(paraksts)	A.Šteinberga
Tiesneši	(paraksts)	K.Berķis
	(paraksts)	M.Birzgalis

NORAKSTS PAREIZS
Administratīvās apgabaltiesas tiesnese A.Šteinberga
Rīgā, 2009.gada 19.jūnijā